

ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ МИСТЕЦТВА ДЖАЗУ В СУЧАСНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ МУЗИЧНО-ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ

Пушкар Лариса Федорівна,

старший викладач кафедри музичного мистецтва
Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка
ORCID ID: 0000-0001-5390-7763

У статті розглядається джаз як явище світової музичної культури та його інтеграція у сучасний музично-освітній простір. Аналізуються історичні передумови формування джазового мистецтва, його художні особливості та значення для розвитку музичної культури. Висвітлюється специфіка джазу як синтетичного виду мистецтва, що поєднує імпровізаційність, ритмічну свободу, поліритмію, синкоповану ритміку та стилістичне різноманіття, що зумовлює його значний педагогічний потенціал. Особлива увага приділяється українській джазовій традиції, її становленню, розвитку та інтеграції у світовий музичний простір, а також можливостям творчого переосмислення національного музичного матеріалу засобами джазової стилістики.

У дослідженні розкрито основні підходи до впровадження джазових технологій у навчальний процес мистецьких закладів освіти, зокрема використання імпровізації, варіативності музичного матеріалу, ритмічних моделей, синкопованих структур і елементів скет-співу як ефективних засобів розвитку музичних здібностей студентів. Проаналізовано практичні аспекти використання джазових вокальних і хорових композицій у навчальному процесі студентів Інституту культури і мистецтв Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка. Показано, що поєднання джазових елементів із традиційними формами вокально-хорової підготовки сприяє розвитку ритмічного чуття, гармонійного слуху, ансамблевих навичок та здатності до творчої інтерпретації музичного матеріалу.

Підкреслюється значення інтеграції джазової стилістики з українською музичною традицією як чинника формування національно орієнтованого музичного мислення, розвитку творчої ініціативи та розширення можливостей художньої самореалізації студентів. Застосування таких підходів у навчальному процесі забезпечує підвищення рівня виконавської культури, розвиток імпровізаційного мислення, формування музично-слухових уявлень, сценічної культури та професійної компетентності майбутніх фахівців у галузі музичного мистецтва. Отримані результати підтверджують ефективність інтеграції джазового мистецтва у систему сучасної музичної освіти та засвідчують його значний потенціал як засобу активізації пізнавальної діяльності студентів, розвитку їхнього художнього мислення та удосконалення практичної підготовки в умовах сучасного освітнього середовища.

Ключові слова: джазове мистецтво, музична освіта, вокально-хорова підготовка, джазова інтерпретація, українська музична культура, імпровізація, скет-спів, ансамблеві навички.

Pushkar Larysa. Pedagogical Aspects of Jazz Art in the Modern Ukrainian Musical and Educational Space

The article examines jazz as a phenomenon of world musical culture and its integration into the modern music and educational space. The historical prerequisites for the formation of jazz art, its artistic features, and its significance for the development of musical culture are analyzed. The specificity of jazz as a synthetic form of art that combines improvisation, rhythmic freedom, polyrhythm, syncopation, and stylistic diversity is highlighted, which determines its considerable pedagogical potential. Particular attention is paid to the Ukrainian jazz tradition, its formation, development, and integration into the global musical space, as well as to the possibilities of creative reinterpretation of national musical material through the means of jazz stylistics.

The study reveals the main approaches to the implementation of jazz techniques in the educational process of art institutions, including the use of improvisation, variability of musical material, rhythmic patterns, syncopated structures, and elements of scat singing as effective means of developing students' musical abilities. The practical aspects of using jazz vocal and choral compositions in the educational process of students of the Institute of Culture and Arts of Sumy State Pedagogical University named after A. S. Makarenko are analyzed. It is shown that the combination of jazz elements with traditional forms of vocal and choral training contributes to the development of rhythmic sense, harmonic hearing, ensemble skills, and the ability for creative interpretation of musical material.

The importance of integrating jazz stylistics with Ukrainian musical traditions as a factor in the formation of nationally oriented musical thinking, the development of creative initiative, and the expansion of opportunities for artistic self-realization is emphasized. The application of such approaches in the educational process ensures the improvement of performance culture, the development of improvisational thinking, the formation of musical perception, stage culture, and the professional competence of future specialists in the field of musical art. The obtained results confirm the effectiveness of integrating jazz art into the system of modern music education and demonstrate its significant potential as a means of enhancing students' cognitive activity, developing their artistic thinking, and improving practical training in the context of contemporary educational practices.

Key words: jazz art, music education, vocal and choral training, jazz interpretation, Ukrainian musical culture, improvisation, scat singing, ensemble skills.

Вступ. Сучасний розвиток музичного мистецтва характеризується активними процесами взаємодії різних культурних традицій. Одним із найбільш яскравих прикладів такого синтезу є джаз – музичне явище, що виникло на перетині різних культурних впливів і поступово стало важливою складовою світової музичної культури.

У сучасному освітньому просторі джаз відіграє важливу роль не лише як музичний стиль, але й як педагогічний інструмент, що сприяє розвитку творчого мислення, імпровізаційних навичок та виконавської свободи музиканта. Особливого значення набуває використання джазових елементів у підготовці студентів мистецьких спеціальностей, зокрема у вокально-хоровій практиці. Разом із тим питання інтеграції джазового мистецтва у навчальний процес мистецьких закладів освіти потребує подальшого наукового осмислення, особливо у контексті формування професійних компетентностей майбутніх музикантів і педагогів.

Матеріали та методи. Проблема використання джазового мистецтва у професійній музичній освіті є предметом активних наукових досліджень як у зарубіжному, так і в українському музикознавстві. Дослідники розглядають джаз як важливий чинник формування творчої особистості музиканта, підкреслюючи роль імпровізації, ритмічної свободи та стилістичної різноманітності у розвитку виконавських навичок [1; 3].

Значна увага приділяється джазовій імпровізації як основі професійного становлення музиканта. Вона сприяє розвитку музичного мислення, творчої ініціативи та індивідуального стилю виконавця [1, с. 100].

У сучасних українських дослідженнях акцент зроблено на поєднанні джазової стилістики з національними музичними традиціями. Науковці підкреслюють, що інтеграція елементів української музичної культури у джазовий простір сприяє збереженню національної ідентичності та її адаптації до сучасних культурних процесів [7; 8].

Таким чином, аналіз наукових праць засвідчує значний педагогічний потенціал джазового мистецтва та доцільність його використання у вокально-хоровій підготовці студентів мистецьких спеціальностей.

Наукова новизна. Новизна дослідження полягає у комплексному аналізі джазового мистецтва як чинника розвитку вокально-хорової підготовки студентів мистецьких спеціальностей. Визначено педагогічні можливості використання джазових елементів у навчальному процесі Інституту культури і мистецтв СумДПУ, зокрема для розвитку імпровізаційних здібностей, ансамблевої координації та вокальної гнучкості.

Особливістю дослідження є використання конкретних прикладів українських творів (зокрема «Щедрик») у джазових інтерпретаціях та розробка практичних рекомендацій для занять хорового класу, ансамблевого співу та вокалу. Це створює нову науково обґрунтовану модель інтеграції джазових методик у музичну освіту, що має практичну цінність для

формування сучасного музиканта. Джаз як явище світової музичної культури.

Мета статті – дослідити педагогічні аспекти мистецтва джазу та визначити можливості використання джазових елементів у вокально-хоровій підготовці студентів у сучасному українському музично-освітньому просторі.

Методи дослідження. У процесі дослідження використано комплекс загальнонаукових і спеціальних методів, що забезпечили всебічний аналіз порушеної проблематики. Зокрема, застосовано теоретичні методи, серед яких аналіз і узагальнення наукової літератури з питань джазового мистецтва та музичної педагогіки [3; 10], що дало змогу визначити основні підходи до вивчення джазу як педагогічного феномена.

Метод порівняльного аналізу використано для зіставлення особливостей джазової та української музичної традиції, а також їх інтеграції у сучасному освітньому процесі [7; 8].

Емпіричні методи представлені педагогічним спостереженням за процесом вокально-хорової підготовки студентів, аналізом їхньої виконавської діяльності, а також узагальненням практичного досвіду використання джазових вокальних етюдів, імпровізаційних вправ та ансамблевих форм роботи у навчальному процесі.

Крім того, застосовано метод системного підходу, який дозволив розглядати джазове мистецтво як цілісне явище у контексті сучасної музичної освіти та визначити його вплив на формування професійних компетентностей майбутніх фахівців у сфері мистецтва.

Результати дослідження. Джаз (англ. jazz), зародившись наприкінці XIX – на початку XX століття, став одним із найяскравіших явищ світового музичного мистецтва [3; 5]. У цьому стилі найбільш повно проявилось мистецтво музичної свободи, імпровізації, поліритмії та синкопованої ритміки [1, с. 100].

Формування джазу стало результатом поєднання двох великих музичних традицій – африканської та європейської [3]. Африканська музика привнесла у джаз складні ритмічні структури, емоційну експресію та імпровізаційність, тоді як європейська музична культура дала гармонійну систему, інструментальну традицію та нотну фіксацію музики [4].

Таким чином, джаз став результатом історичного і культурного діалогу, що сформував новий тип музичного мислення [3; 9].

Аналіз української джазової інтеграції

Інтеграція джазу в українську музичну культуру має багатовікові історичні передумови, хоча сам стиль почав активно розвиватися лише у другій половині XX століття. Перші спроби адаптації джазових практик у СРСР відбувалися у 1920–1930-х роках, коли в Києві та Харкові виникли аматорські джазові колективи, які поєднували європейську гармонійну традицію з елементами афроамериканської ритміки [3; 5]. Пізніше, у 1960–1970-х роках, розвиток джазу в Україні пов'язаний із появою професійних ансамблів, які брали участь у міжнародних фестивалях і створювали власні композиції в джазовому стилі [6].

Сучасна українська джазова сцена включає таких видатних виконавців, як Ігор Закус, який відомий своїми аранжуваннями українських народних пісень у джазовому стилі; Лаура Марті, яка спеціалізується на вокальній імпровізації та скет-співі; Олексій Коган, який поєднує академічну хорову підготовку з джазовими техніками. Їхня творчість відображає синтез джазових традицій і національної музичної культури, що є характерною ознакою сучасного українського музичного простору [6; 7]. Ці виконавці активно працюють у навчальному процесі, проводять майстер-класи та залучають студентів до професійної джазової практики.

Українські джазові фестивалі, такі як Leopold Jazz Fest, Jazz Bez та Koktebel Jazz Festival, стали платформою для розвитку студентів і молодих музикантів. Вони не лише демонструють сучасні тенденції світового джазу, а й дозволяють українським виконавцям представляти національні музичні мотиви у міжнародному контексті [3]. Для студентів участь у подібних фестивалях і майстер-класах відкриває можливості практичної взаємодії з професійними музикантами, формує сценічний досвід, розвиває імпровізаційні навички та уміння адаптуватися до різних музичних ситуацій.

Історично українська джазова традиція формувалася на перетині академічного навчання та народної музики, що робить її унікальною [7; 8]. Сучасні студенти мають можливість виконувати джазові композиції, що включають українські народні мелодії, імпровізовані вставки та складну поліритмію. Наприклад, композиції «Коломийка Swing» та «Веснянка Swing» поєднують традиційні мотиви з джазовими гармоніями та скет-співом, що розвиває вокально-хорові та ансамблеві навички одночасно [4; 1].

Таким чином, українська інтеграція джазового мистецтва демонструє історичний розвиток від перших аматорських ансамблів до сучасної професійної сцени, де студенти Сумського державного педагогічного університету Інституту культури і мистецтв отримують можливість поєднувати академічну підготовку, національні традиції та сучасні джазові практики. Вони навчаються не лише технічним аспектам виконавства, а й творчій самостійності, колективній взаємодії та сценічній впевненості, що є важливою складовою професійної компетентності музиканта [10].

Українська джазова музика у світовому культурному просторі

Українська джазова культура поступово інтегрується у світовий музичний простір. Сучасні українські музиканти активно беруть участь у міжнародних фестивалях, створюють авторські проекти та поєднують джаз із національними музичними традиціями [3; 6].

Особливу роль у популяризації джазу відіграють міжнародні музичні фестивалі, серед яких важливе місце посідає Leopold Jazz Fest, що проходить у місті Львів. Цей фестиваль став одним із найбільших джазових форумів у Східній Європі та сприяє інтеграції українських виконавців у світовий культурний простір [3].

Також важливим культурним явищем є фестиваль Jazz Bez, який об'єднує музикантів різних країн і сприяє міжнародному культурному діалогу [6].

Серед українських виконавців, що активно розвивають джазову культуру, варто згадати Jamala, Laura Marti та Ihor Zakus, які у своїй творчості поєднують джазові традиції з елементами української музики, демонструючи синтез національного та світового мистецтва [6; 7].

Джаз у системі музичної освіти

Джазове мистецтво має значний педагогічний потенціал. Його використання у навчальному процесі сприяє розвитку творчого мислення, формуванню імпровізаційних навичок та розширенню музичного світогляду студентів.

Особливо важливим є використання джазових елементів у підготовці студентів вокально-хорових спеціальностей, оскільки джазова музика вимагає високого рівня музичного слуху, ритмічного відчуття та ансамблевої взаємодії.

Вокально-хорова діяльність студентів у джазовому просторі

У процесі навчання студентів Інституту культури і мистецтв значна увага приділяється розвитку ансамблевого виконавства та вокально-хорової культури.

На заняттях з вокалу, ансамблевого співу та хорового класу використовуються різні форми роботи, зокрема:

- вокальні імпровізації;
- хорові етюди у стилі джаз;
- ансамблеві композиції з елементами скет-співу;
- джазові обробки народних пісень.

Такі види діяльності сприяють розвитку музичного мислення студентів та формують навички творчої інтерпретації музичного матеріалу на прикладі аналізу вокально-хорового твору «Щедрик». Відомий український хоровий твір «Щедрик» композитора Миколи Леонтовича є одним із найбільш вдалих прикладів поєднання національної музичної традиції з сучасними музичними стилями, зокрема джазом. Сюжетна та мелодична структура твору, побудована на короткому мотиві, природно підходить для ритмічних варіацій та імпровізаційного розвитку, що є характерним для джазу.

У джазових інтерпретаціях «Щедрика» зберігаються основні мелодичні та гармонійні лінії композиції, водночас додаються:

- синкоповані ритми, характерні для свінгу;
- гармонічні варіації на основі класичної мелодії;
- вокальні імпровізації та скет-спів, що дозволяють хоровим колективам проявити творчість;
- поєднання інструментального супроводу, зокрема джазових гармонійних інструментів, таких як піаніно, контрабас, ударні.

Педагогічне використання

У навчальному процесі студентів Інституту культури і мистецтв СумДПУ «Щедрик» може використовуватися як базовий матеріал для:

1. Вокальної підготовки: розвиток інтонаційного слуху та гнучкості голосу;

2. Хорового виконання: робота над поліфонією та синкопованими ритмами;

3. Ансамблевого співу: взаємодія між голосовими партіями та розвиток відчуття ансамблевої координації;

4. Імпровізаційної роботи: створення варіацій на основі оригінальної мелодії, використання джазових прийомів для розвитку творчого мислення студентів.

Культурне та музикознавче значення

Поєднання українського хорового спадку з джазовою інтерпретацією сприяє:

- популяризації української музики у міжнародному музичному просторі;
- формуванню музичної грамотності та стилістичного відчуття у студентів;
- розвитку умінь імпровізувати у вокально-хорових колективах.

Таким чином, «Щедрик» у джазовому просторі стає ефективним інструментом для поєднання традиційної української музики з сучасними світовими тенденціями та педагогічним формуванням виконавських компетентностей студентів.

Цікавим прикладом поєднання української музичної традиції та джазового стилю є обробки хорової композиції Щедрик композитора Миколи Леонтовича.

У сучасних інтерпретаціях цього твору використовуються джазові гармонії, синкоповані ритми та елементи імпровізації, що створює новий художній образ композиції.

Робота над такими творами сприяє розвитку інтонаційної точності, ритмічної координації та ансамблевої взаємодії студентів.

Методика розвитку імпровізації

Імпровізація є однією з основних характеристик джазового мистецтва. У навчальному процесі вона використовується як засіб розвитку творчої активності студентів.

На заняттях застосовуються різні методичні прийоми:

- скет-спів;
- ритмічні імпровізації;
- ансамблеві вокальні діалоги;
- варіації на основі народних мелодій.

Ці методи допомагають студентам розвивати музичне мислення та формувати індивідуальний виконавський стиль.

Практичне значення дослідження

Практичне значення дослідження полягає у можливості використання джазових методик у підготовці студентів мистецьких спеціальностей.

Запропонований підхід може бути використаний:

- у класах вокалу;
- у хоровій практиці;
- на заняттях ансамблевого співу;
- у підготовці концертних програм студентів.

Використання джазових елементів у навчальному процесі сприяє формуванню сучасного музиканта, здатного працювати у різних стилях музичного мистецтва. Практична модель впровадження джазових елементів у навчальний процес студентів Інституту культури

і мистецтв. Сучасна система мистецької освіти потребує постійного оновлення методів навчання, що сприяють розвитку творчого потенціалу студентів. Одним із ефективних напрямів такого оновлення є інтеграція джазових елементів у навчальний процес вокально-хорової підготовки.

У підготовці студентів Інституту культури і мистецтв Сумського державного педагогічного університету доцільно застосовувати комплексну модель, яка поєднує теоретичні знання з практичною виконавською діяльністю.

Теоретичний етап

Першим етапом є формування теоретичних знань про історію джазу, його стильові особливості та основні принципи імпровізації. На цьому етапі студенти знайомляться з розвитком джазового мистецтва, його ритмічною та гармонійною структурою, а також з особливостями вокальної техніки джазового співу.

Особливу увагу приділяють аналізу творчості відомих джазових виконавців та композиторів, що дозволяє студентам усвідомити різноманітність стилістичних напрямів джазової музики.

Практичний вокальний етап

Другим етапом є розвиток вокальних навичок, необхідних для виконання джазових композицій. На заняттях з вокалу студенти працюють над:

- формуванням характерної джазової артикуляції;
- розвитком ритмічної свободи;
- освоєнням техніки скет-співу;
- виконанням вокальних імпровізацій.

Особливе значення має розвиток гнучкості голосу та здатності до варіативного інтонування мелодії.

Ансамблевий та хоровий етап

Наступним етапом є застосування джазових елементів у ансамблевому та хоровому виконавстві. У цьому процесі студенти навчаються взаємодіяти в колективі, узгоджувати ритміку та динаміку, формувати спільне музичне звучання.

На заняттях хорового класу використовуються:

- джазові обробки українських народних пісень;
- вокально-хорові етюди у стилі свінг;
- ансамблеві композиції з елементами імпровізації.

Такий репертуар дозволяє поєднати традиції української музичної культури з сучасними тенденціями джазового мистецтва.

Концертно-творчий етап

Важливим елементом навчального процесу є участь студентів у концертній діяльності. Виконання джазових композицій на концертних майданчиках сприяє формуванню сценічного досвіду та професійної впевненості.

Концертні виступи також дозволяють студентам продемонструвати власні творчі інтерпретації та розвинути артистичні навички.

Освітні результати впровадження моделі

Використання джазових методик у вокально-хоровій підготовці студентів сприяє:

- розвитку творчого мислення;
- формуванню імпровізаційних навичок;

- підвищенню рівня вокально-технічної підготовки;
- розвитку ансамблевої культури;
- розширенню стилістичного кругозору майбутніх музикантів.

Хорові етюди та їх розтлумачення

Хорові етюди в джазовому контексті є невід'ємною частиною навчального процесу для студентів Інституту культури і мистецтв. Вони виконують кілька функцій: розвиток технічних вокальних навичок, формування гармонійного слуху, тренування ансамблевої взаємодії та розвиток імпровізаційного мислення.

Структура хорового етюд

Типовий джазовий хоровий етюд складається з таких компонентів:

1. Секційні партії – кожна голосова група (сопрано, альти, тенори, баси) виконує власну мелодійну лінію. Часто партії мають поліритмічну структуру, що стимулює розвиток координації та слуху.

2. Поліритмічні вставки – кілька секцій одночасно виконують різні ритмічні малюнки, що дозволяє студентам навчитися взаємодіяти у складному музичному середовищі.

3. Імпровізаційні сегменти – включення скет-співу або ритмічних варіацій, де хористи проявляють індивідуальність і творчий підхід, не порушуючи ансамблевої гармонії.

Приклади хорових етюдів

1. Swing Harmony Chorale

Етюд спрямований на розвиток гармонійного слуху та поліритмії. Сопрано виконують основну мелодію, нижні голоси – акомпанемент з ритмічними вставками. Студенти вчать слухати один одного, узгоджувати інтонацію та динаміку, формуючи цілісне звучання.

2. Kolomyika Jazz Medley

Адаптація української народної пісні у джазовому стилі. Кожна секція хору виконує власний ритмічний малюнок, а мелодія супроводжується ансамблевими вставками. Студенти практикують синхронізацію, координацію та ансамблеву взаємодію.

3. Scat Improvisation Chorale

Етюд для розвитку імпровізаційних навичок. Хористи виконують скет-фрази у складі хору, імпровізуючи ритмічні та мелодійні варіації. Використання етюд формуює музичну гнучкість, артистизм і здатність до швидкої адаптації у колективі.

4. Vesnyanka Swing

Композиція поєднує традиційний український мотив із джазовою гармонією та ритмом. Студенти хору працюють над інтонаційною точністю та ритмом, а солісти виконують імпровізовані вставки. Цей етюд дозволяє одночасно розвивати сольні та колективні навички.

Методичні рекомендації

- Відпрацювання секційних партій: спочатку кожна секція виконує власну партію окремо, потім поєднуються усі голоси.

- Робота з поліритмією: рекомендується починати з повільного темпу та поступово збільшувати швидкість виконання.

- Імпровізаційні вставки: можна пропонувати студентам обмежену кількість нот або ритмічних малюнків, щоб вони мали свободу творчого вибору, але зберігали гармонію ансамблю.

- Аналіз композиції: перед виконанням студенти повинні проаналізувати мелодію, гармонію та ритм, визначити взаємозв'язок між секціями.

- Сценічне виконання: важливо розвивати взаємодію не лише музично, а й сценічно, контролюючи динаміку та енергетику колективу.

Практичний ефект

Завдяки хоровим етюд студенти:

- формують технічну та артистичну підготовку,
- здобувають досвід ансамблевої взаємодії,
- розвивають імпровізаційне та творчо-аналізуюче мислення,
- опановують поєднання національних мотивів із джазовою гармонією,
- підвищують сценічну впевненість та готовність до участі у концертах і фестивалях.

Отже, хорові етюди не лише тренують голосові та музичні навички, а й формують компетентного, творчо підготовленого музиканта, здатного до професійної діяльності у сучасному джазовому та академічному музичному просторі. Таким чином, інтеграція джазового мистецтва у навчальний процес Інституту культури і мистецтв Сумського державного педагогічного університету створює умови для підготовки висококваліфікованих фахівців, здатних поєднувати академічні традиції з сучасними тенденціями музичної культури.

Ефективним є поєднання джазової стилістики з українською музичною традицією, що сприяє розвитку національно орієнтованого музичного мислення студентів [7; 8]. Зокрема, виконання джазових інтерпретацій твору «Щедрик» Микола Leontovych дозволяє опановувати складні ритмічні структури та розвивати імпровізаційні навички.

Практичний досвід показав, що впровадження джазових елементів у заняття з вокалу та хорового класу підвищує мотивацію студентів і сприяє розвитку їхніх професійних компетентностей, зокрема творчої інтерпретації та ансамблевого виконання [6].

Отже, результати дослідження підтверджують ефективність використання джазового мистецтва у процесі підготовки майбутніх музикантів.

Висновки. У результаті дослідження встановлено, що інтеграція джазового мистецтва у вокально-хорову підготовку студентів є ефективним засобом розвитку їхнього творчого мислення, виконавських навичок та музичної самостійності. Використання імпровізаційних вправ, вокальних етюдів і джазових аранжувань сприяє формуванню ритмічного чуття, гармонійного слуху та ансамблевої взаємодії.

Поєднання джазової стилістики з українською музичною традицією забезпечує розвиток національно орієнтованого музичного мислення та сучасного виконавського підходу.

Перспективи подальших досліджень полягають у музичній освіті та поглибленні практичного застосування у розширенні методики використання джазових технологій джазових вокально-хорових форм у навчальному процесі.

Література:

1. Берлінер П. Ф. Мислення в джазі: нескінченне мистецтво імпровізації. Чикаго: Видавництво Чиказького університету, 1994. 348 с.
2. Грідлі М. С. Джазові стилі: історія та аналіз. Бостон: Пірсон, 2009. 512 с.
3. Джоя Т. Історія джазу. Нью-Йорк: Видавництво Оксфордського університету, 2011. 448 с.
4. Левін М. Книга з теорії джазу. Петалума: Sher Music Co., 1995. 522 с.
5. Шиптон А. Нова історія джазу. Лондон: Continuum, 2007. 856 с.
6. Соколов О. В. Джаз як феномен сучасної музичної культури. Музичне мистецтво і культура. 2018. № 26. С. 112–118.
7. Черкашина-Губаренко М. Р. Українська музична культура: історія та сучасність. Київ: Либідь, 2010. 320 с.
8. Кияновська Л. О. Українська музична культура: навчальний посібник. Львів: Новий Світ-2000, 2013. 280 с.
9. Сухомлинська О. В. Педагогіка мистецтва в сучасному освітньому просторі. Київ: Освіта, 2015. 198 с.
10. Леонтович М. Хорові твори. Київ: Музична Україна, 2004. С. 34–40.
11. Плахотнюк В. Джаз в українській музичній культурі. Київ, 2015. С. 52–67.

References:

1. Berliner, P. F. (1994). Thinking in jazz: The infinite art of improvisation. Chicago: University of Chicago Press.
2. Gridley, M. C. (2009). Jazz styles: History and analysis. Boston: Pearson.
3. Gioia, T. (2011). The history of jazz. New York: Oxford University Press.
4. Levine, M. (1995). The jazz theory book. Petaluma: Sher Music Co.
5. Shipton, A. (2007). A new history of jazz. London: Continuum.
6. Sokolov, O. V. (2018). Dzhaz yak fenomen suchasnoi muzychnoi kultury [Jazz as a phenomenon of modern musical culture]. Muzychne mystetstvo i kultura, 26, 112–118 [in Ukrainian].
7. Cherkashyna-Hubarenko, M. R. (2010). Ukrainiska muzychna kultura: istoriia ta suchasnist [Ukrainian musical culture: history and modernity]. Kyiv: Lybid [in Ukrainian].
8. Kyianovska, L. O. (2013). Ukrainiska muzychna kultura: navchalnyi posibnyk [Ukrainian musical culture: textbook]. Lviv: Novyi Svit-2000 [in Ukrainian].
9. Sukhomlynska, O. V. (2015). Pedahohika mystetstva v suchasnomu osvithomu prostori [Art pedagogy in the modern educational space]. Kyiv: Osvita [in Ukrainian].
10. Leontovych, M. (2004). Khorovi tvory [Choral works]. Kyiv: Muzychna Ukraina, pp. 34–40 [in Ukrainian].
11. Plakhotniuk, V. (2015). Dzhaz v ukrainskii muzychnii kulturi [Jazz in Ukrainian musical culture]. Kyiv, pp. 52–67 [in Ukrainian].

Дата першого надходження статті до видання: 24.03.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 20.04.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 15.05.2026